

Magyar Pszichológiai Szemle

Főszerkesztő: Prof. Fülöp Márta

E-mail: fulop.marta@ttk.mta.hu

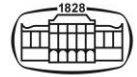
Szerkesztőségi titkár: Saád Judit

E-mail: pszichoszemle@gmail.com

Szerkesztőség: ELTE PPK Pszichológiai Intézet
1064 Budapest, Izabella u. 46.

Web: <http://www.akademiai.com/loi/0016>

Kéziratok benyújtása: <http://mpszle.edmgr.com/>

AKADÉMIAI KIADÓ

A Magyar Pszichológiai Szemle 2021/3-4-es száma

FIGYELEM!

A Magyar Pszichológiai Szemle 2021/3-4-es összevont számában **új VITAFÓRUM rovattal jelentkezünk!** Ezen kívül olvashatnak egy hazai empirikus kutatás eredményeiről, egy nemzetközi mérőeszköz hazai adaptációjáról, továbbá a pszichológiai szakirodalom feldolgozásának hálózatelemzéses módszeréről. A lapszámban folytatódik a magyar pszichológiakutatás részterületei elmúlt 30 éves történetének bemutatása, valamint egy interjúval köszöntjük a 70 éves **Csépe Valériát**.

A stressz és a szülői háttér szerepe az iskoláskor előtt álló gyermekek kognitív teljesítményében

Kassai Réka (ELTE, Pszichológia Doktori Iskola), **Futó Judit** (ELTE, Pszichológiai Intézet) és **Takács Zsófia** (University of Edinburgh) egy longitudinális kísérleti projekt keretében négy magyarországi óvoda kilenc óvodai csoportjában az alábbi kérdésekre keresték a választ, egy hátrányos helyzetű gyermekek kognitív készségfejlesztését célzó intervenciós program kidolgozásához is megteremtve a kezdeti lépéseket: Mi állhat a hátrányos helyzetű gyerekek alulteljesítésének hátterében? Magasabb stressz éri-e az alacsony szocio-ökonómiai státuszú (SES) gyermekeket? Milyen hatással van a SES a kognitív képességekre? Van-e összefüggés a stressz, a SES és a végrehajtó funkciók működése között óvodáskorú gyermekek esetében? Befolyásolja-e a szülők anyagi helyzete a gyermekek kognitív teljesítményét? Milyen egyéb faktorok játszhatnak szerepet a kognitív fejlődésben való lemaradásban? **A cikket pedagógiai pszichológusoknak, óvoda és iskolapszichológusoknak és óvodapedagógusokat képző helyeknek kiemelten ajánljuk!**

<https://akjournals.com/view/journals/0016/76/3-4/article-p495.xml>

Miért bántják magukat a serdülők, hogy mérhető ez és milyen mintázatok figyelhetők meg?

Reinhardt Melinda, **Kököneyi Gyöngyi**, **Urbán Róbert** (az ELTE Pszichológiai Intézet munkatársai) és **Drubina Boglárka** (ELTE, Pszichológia Doktori Iskola) egy 1015 fős középiskolás kamasz mintán végzett vizsgálatukkal az Inventory of Statements About Self-Injury (ISAS) kérdőív magyar változatának (Állítások az Önsértés Kapcsán (ISAS-HU)) validálását, és hazai tesztállományba történő bevezetését végezték el, miközben választ kerestek az alábbi kérdésekre: Kit tekinthetünk önsértőnek? Mi állhat a serdülők szándékos önsértésének a hátterében? Miben különböznek a repetitív önsértők és a „kipróbálók”? Milyen demográfiai eltérések mutathatók ki? Mik az önsértés rizikó-tényezői? Milyen az önsértéshez

Magyar Pszichológiai Szemle

Főszerkesztő: Prof. Fülöp Márta

E-mail: fulop.marta@ttk.mta.hu

Szerkesztőségi titkár: Saád Judit

E-mail: pszichoszemle@gmail.com

Szerkesztőség: ELTE PPK Pszichológiai Intézet
1064 Budapest, Izabella u. 46.

Web: <http://www.akademiai.com/loi/0016>

Kéziratok benyújtása: <http://mpsle.edmgr.com/>

AKADÉMIAI KIADÓ

kapcsolódó egyéb attitűdinális és motivációs komponensek jellemzik a hazai középiskolás korosztályt? Ha érdekli, hogy hogyan néz ki, hogyan használható és mennyire megbízható az Inventory of Statements About Self-Injury (ISAS) kérdőív és milyen mérőeszközöket használtak a kutatók a kérdőív validálására, mindenképpen érdemes fellapoznia a tanulmányt!

A kutatást serdülőkkel foglalkozó klinikai pszichológusoknak különösen ajánljuk!

<https://akjournals.com/view/journals/0016/76/3-4/article-p515.xml>

A pszichológiai tanácsadás „világtérképe”, avagy hogyan segítheti a komplex rendszerek hálózata a szakirodalmi áttekintést a big data korában?

Czabán Csaba (Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem) és **Nagybányai-Nagy Olivér** (Károli Gáspár Református Egyetem) egy, a pszichológiai tanácsadást példaként vevő esettanulmányon keresztül a szakirodalom-elemzés egy lehetséges újfajta módszerét mutatják be, választ kínálva az alábbi kérdésekre: Hogyan lehet módszeresen feltárni és szisztematikusan feldolgozni egy adott témához kapcsolódó szakirodalmi forrásokat? Hogyan képes orientálni, milyen új információkkal szolgálhatja a hálózatelemzés módszere az információgyűjtést? Mennyire rögzös ez az út, avagy mennyire kíván matematikai előképzettséget? Vannak olyan használható eszközök, amelyek képesek jelentős terheket levenni a kutató válláról? Mi az a web-scraping? **A kutatás különösen hasznos mindenki számára, aki szakdolgozatot, doktori disszertációt, kutatáshoz, pályázathoz szakirodalmi összefoglalót kell, hogy készítsen!**

<https://akjournals.com/view/journals/0016/76/3-4/article-p549.xml>

Izgalmas könyvismertetések

A lapszámban négy izgalmas könyvismertetést is talál. **Németh T. Enikő** nyelvelméleti munkáját **Pléh Csaba** ismerteti, kiemelve három szempontot, ami miatt pszichológusok számára is fontos a kötet, majd **Borgos Anna** részletes ismertetését olvashatjuk **Gyáni Gábornak** a nőtörténet-írás műfajába tartozó monografikus kötetéről, amely a 19-20. századi sűrű fejleményeit mutatja be. Ezt követi **Cseres Judit** ismertetője a saját gyermeküket megölő anyák jelenségét analitikus pszichiáterként, jogászként és nőként elemző **Annegret Wiese** könyvéről. Végezetül **Kis Noémi** mutatja be a **George A. Morgan, Hua-Fang Liao** és **Józsa Krisztián** szerkesztésében megjelent kötetet, amely a gyermekkori elsajátítási motiváció vizsgálatainak rejtelseiben kalauzolja el az olvasót.

Németh T. Enikő (Pléh Csaba):

<https://akjournals.com/view/journals/0016/76/3-4/article-p569.xml>

Gyáni Gábor (Borgos Anna):

<https://akjournals.com/view/journals/0016/76/3-4/article-p571.xml>

Annegret Wiese (Cseres Judit):

Magyar Pszichológiai Szemle

Főszerkesztő: Prof. Fülöp Márta

E-mail: fulop.marta@ttk.mta.hu

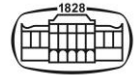
Szerkesztőségi titkár: Saád Judit

E-mail: pszichoszemle@gmail.com

Szerkesztőség: ELTE PPK Pszichológiai Intézet
1064 Budapest, Izabella u. 46.

Web: <http://www.akademiai.com/loi/0016>

Kéziratok benyújtása: <http://mpszle.edmgr.com/>

AKADÉMIAI KIADÓ

<https://akjournals.com/view/journals/0016/76/3-4/article-p579.xml>

George A. Morgan, Hua-Fang Liao és Józsa Krisztián (eds). (Kis Noémi):

<https://akjournals.com/view/journals/0016/76/3-4/article-p591.xml>

Megemlékezés

A lapszám megemlékezést is tartalmaz. **Szakács Ferenc**, aki Mérei Ferencsel a hazai elméleti és gyakorlati klinikai pszichológiai tevékenység és szakképzés megalapítója, szervezője és vezetője, később az Általános Vállalkozási Főiskola rektora majd professor emeritusa volt, **Pléh Csaba** írásával emlékezünk.

<https://akjournals.com/view/journals/0016/76/3-4/article-p595.xml>

VITAFÓRUM

Új időszakos rovatunkban a pszichológia alapvető kérdéseit érintő témaköröknek kívánunk szakmai fórumot biztosítani, Czigler István kezdeményezésével, első körben a kognitív pszichológia több alapvető kérdésének elemzésével. **Aki szokatlan formában, izgalmasan, érdekesen, akár humorosan és gyorsan képet akar kapni a kognitív pszichológia aktuális kérdéseiről feltétlenül olvassa el a vitát. Már a cím is szokatlan! 😊**

Módszertani korlátok, a multidiszciplinaritás csapdái, a népszerű elméletek hamis vonzása és egyéb csapdák, avagy a tolmács veszte, az öszvér szerenádja és a többiek

Czigler István (Kognitív Idegtudományi és Pszichológia Intézet) gondolatébresztő vitairatában szándékosan provokatív és pesszimista hangvételű kérdésfelvetéseivel kognitív és kísérleti pszichológus kollégáit szólítja meg, többek között az alábbi kérdések feszegetésével: Mi a kognitív pszichológia célja? Hogyan lehet (lehet-e), idegrendszeri folyamatokat összekötni pszichológiai fogalmakkal leírható folyamattal, azaz magyarázhatók-e (és hogyan) ezek funkcionális jelentése? Milyen zavarai lehetnek a neurofiziológia és a pszichológia összekeveredésének? Mit lehet és mit nem kísérleti laboratóriumban vizsgálni? Hogy regisztrálja az agyunk azokat az eseményeket, amelyekre éppen nem figyelünk? Miért nem születnek az adott területen közölt eredményekről készülő összehasonlító vizsgálatok? Mit ad nekünk a kísérleti pszichológia? Túl drága-e a mindez, hogy megérje?

<https://akjournals.com/view/journals/0016/76/3-4/article-p601.xml>

A helyzet rossz, de nem reménytelen

Krajcsi Attila (ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar) a numerikus megismerés kutatója saját szűkebb területéről hozott példát állít párhuzamba a kísérleti eredmények értelmezése körüli bonyodalmak illusztrálására. A Közelítő Számosság Rendszer (KSZR) működési mechanizmusa vizsgálatának bemutatásán keresztül jut (ugyan)arra a konklúzióra, tudniillik

Magyar Pszichológiai Szemle

Főszerkesztő: Prof. Fülöp Márta

E-mail: fulop.marta@ttk.mta.hu

Szerkesztőségi titkár: Saád Judit

E-mail: pszichoszemle@gmail.com

Szerkesztőség: ELTE PPK Pszichológiai Intézet
1064 Budapest, Izabella u. 46.

Web: <http://www.akademiai.com/loi/0016>

Kéziratok benyújtása: <http://mpsze.edmgr.com/>

AKADÉMIAI KIADÓ

hogy nagyjából semmit sem tudhatunk a KSZR-érzékenység és a matematika kapcsolatáról, ami egybecseng a vitaindítóban a kognitív pszichológiai kísérletek magyarázó erejéről leírtakkal. Az írás ugyanakkor eltérő következtetéssel zárul, miszerint a negatív eredmények is pozitívabbak a rossz eredményeknél, megnyitva az utat az érvényesebb és megbízhatóbb mérési módszerek kidolgozása felé.

<https://akjournals.com/view/journals/0016/76/3-4/article-p627.xml>

A kakukktojás-feladathelyzet sivár unalmassága és egyéb laboratóriumi csapdahelyzetek

Molnár Márk (Kognitív Idegtudományi és Pszichológia Intézet) a vitairatra történő reagálásában, elismerve a laboratóriumi helyzetekben, illetve a népszerű, ámde homályos jelentéstartalmú fogalmakban rejlő buktatókat, mégis reménysugarat kínál, többek között utalva a kísérleti pszichológia Grastyán-féle sikereire. Amellett teszi le a voksot, hogy az érzelmi folyamatok hatása megfelelő módszerekkel és kellő körültekintéssel igen is vizsgálhatók laboratóriumi körülmények között, felhívva a figyelmet a vegetatív folyamatok vizsgálatának fontosságára az affektív folyamatok megértésében és egyben elismerve a szűk szakterületeken túlmutató tudományos vita hiányát és megerősítve szükségességét.

<https://akjournals.com/view/journals/0016/76/3-4/article-p633.xml>

A baj az alapoknál kezdődik – Ismerjük meg az ellenfelet, azaz a mutáns karteziánizmus és az élő organizmus degradálásának problematikája

Szokolszky Ágnes (Szegedi Tudományegyetem, Pszichológiai Intézet) történeti keretbe helyezi a Czizler István által felvetett problémát, annak a múlt század legelejére visszanyúló gyökereire utalva, majd felhívja a figyelmet annak veszélyére, hogy az élő organizmust az „agy hordozójává” degradáljuk és néhány alternatív megközelítést is felvázol.

<https://akjournals.com/view/journals/0016/76/3-4/article-p639.xml>

A szimbólumlehorgonyzás problematikája, illetve mi nem a kognitív pszichológia

Winkler István (Kognitív Idegtudományi és Pszichológia Intézet) szerint a kognitív pszichológia a szimbólumlehorgonyzás problémájában szenved (azaz csak spekulatív válaszok adódnak a felvetett kérdésekre), amit egy másik területtel (idegtudományok) való kapcsolat oldhat fel, ugyanakkor felhívja a figyelmet az idegtudományi behaviorizmus veszélyeire is. Konklúziója a kognitív pszichológia negatív meghatározása (mi nem a kognitív pszichológia), ami, folytatva a vitairat szerzőjének klasszikus irodalmi hivatkozásait, Kurt Vonnegut regényeiből lehet ismerős.

<https://akjournals.com/view/journals/0016/76/3-4/article-p647.xml>

Magyar Pszichológiai Szemle

Főszerkesztő: Prof. Fülöp Márta

E-mail: fulop.marta@ttk.mta.hu

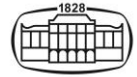
Szerkesztőségi titkár: Saád Judit

E-mail: pszichoszemle@gmail.com

Szerkesztőség: ELTE PPK Pszichológiai Intézet
1064 Budapest, Izabella u. 46.

Web: <http://www.akademiai.com/loi/0016>

Kéziratok benyújtása: <http://mpsze.edmgr.com/>

AKADÉMIAI KIADÓ

A tudományterületek párhuzamos fogalmai, a modellek és az ökológiai validitás

Zimmer Márta (Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Kognitív Tudományi Tanszék) további területekre irányítja a figyelmet az arcfelismerési vizsgálatok terén, röviden ismertette az ezt övező három nagy vitát (tárgyak-e az arcok, létezik-e arcmodul, illetve az arcok által kiváltott eseményfüggő potenciálok N170-es komponense körüli viták) és elismerte, hogy a laboratóriumi körülmények között vizsgált arcészlelési paradigmák ingeranyaga messze van a tökéletestől.

<https://akjournals.com/view/journals/0016/76/3-4/article-p651.xml>

„Tudunk mérni valamit”

Zsidó N. András (Pécsi Tudományegyetem, Pszichológiai Intézet) írása a vitacikk érzelmekkel foglalkozó részére reflektál és tanulságos leírásokkal szolgál az érzelmekkel folyó kísérletezés módszertanával és eredményeivel kapcsolatban, az ilyen jellegű kísérletek validitásával kapcsolatban újabb vitafelületet is szolgáltatva.

<https://akjournals.com/view/journals/0016/76/3-4/article-p661.xml>

A Vitafórumot **Czigler István** válasza zárja, amely egyben további kérdéseket is felvet: Mi van akkor, ha olyat kérünk és várunk el a kognitív pszichológiától, ami lehetetlen? Hol érhet mégis össze a két tudomány (idegtudomány és pszichológia)? Ha kilépünk a kognitív idegtudomány keretei közül, milyen eredmények láthatók egyéb alternatív programok területein? Hogyan validálhatók (ha validálhatók), az érzelmekkel való kísérletek?

<https://akjournals.com/view/journals/0016/76/3-4/article-p667.xml>

Csak néhány a további felvetett kérdésekből. A hozzászólásokat továbbra is várjuk, amik a következő lapszámokban jelennek majd meg!

A magyar pszichológiakutatás rendszerváltás utáni elmúlt 30 éve: milyen eredmények születtek és kik hozták létre?

Az összevont számban folytatódnak az előző lapszámban elindult pszichológiatörténeti ismertetetések. Ha gyors és átfogó képet akar nyerni az egyes területeken zajló munkákról és a jelentősebb kutatókról, akkor feltétlenül lapozza fel az írásokat!

Magyar Pszichológiai Szemle

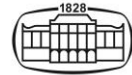

Főszerkesztő: Prof. Fülöp Márta

E-mail: fulop.marta@ttk.mta.hu

Szerkesztőségi titkár: Saád Judit

E-mail: pszichoszemle@gmail.com

AKADÉMIAI KIADÓ

Szerkesztőség: ELTE PPK Pszichológiai Intézet
1064 Budapest, Izabella u. 46.

Web: <http://www.akademiai.com/loi/0016>

Kéziratok benyújtása: <http://mpsze.edmgr.com/>

Hunyady György a szociálpszichológa és határterületei, Fülöp Márta a kulturális összehasonlító pszichológia, Düll Andrea a környezetpszichológia, Vargha András a matematikai pszichológia, Péley Bernadette a klinikai pszichológia, Demetrovics Zsolt és Rácz József az addiktológiai pszichológia, Kállai János, Urbán Róbert és Csabai Márta az egészségpszichológia, Oláh Attila a pozitív pszichológia, végül Kovács Ilona a translációs pszichológia területén tekinti át a rendszerváltás óta eltelt 30 év magyarországi kutatásainak eredményeit.

Hunyady György, szociálpszichológia:

<https://akjournals.com/view/journals/0016/76/3-4/article-p695.xml>

Fülöp Márta: kulturális összehasonlító pszichológia:

<https://akjournals.com/view/journals/0016/76/3-4/article-p707.xml>

Düll Andrea: környezetpszichológia

<https://akjournals.com/view/journals/0016/76/3-4/article-p727.xml>

Vargha András: matematikai pszichológia:

<https://akjournals.com/view/journals/0016/76/3-4/article-p747.xml>

Péley bernadette, klinikai pszichológia:

<https://akjournals.com/view/journals/0016/76/3-4/article-p755.xml>

Demetrovics Zsolt, Rácz József: addiktológiai pszichológia:

<https://akjournals.com/view/journals/0016/76/3-4/article-p763.xml>

Kállai János, Urbán Róbert, Csabai Márta: egészségpszichológia:

<https://akjournals.com/view/journals/0016/76/3-4/article-p787.xml>

Oláh Attila: pozitív pszichológia:

<https://akjournals.com/view/journals/0016/76/3-4/article-p803.xml>

Kovács Ilona: translációs pszichológia:

<https://akjournals.com/view/journals/0016/76/3-4/article-p809.xml>

Interjú a 70 éves Csépe Valériával

A számban ezen kívül Csépe Valéria 70. születésnapjának tiszteletére egy újabb nagyívű tudományos életutat bemutató interjú kapott helyet, amelyet Fülöp Márta készített.

<https://akjournals.com/view/journals/0016/76/3-4/article-p673.xml>

Amennyiben bármelyik vizsgálat érdekl, szeretne kapcsolatba lépni a szerzőkkel, akkor keresse Saád Judit szerkesztőségi titkárt (pszichoszemle@gmail.com).

Amennyiben a 2021/3-4. számot meg szeretné vásárolni, akkor kérjük írjon az alábbi email címre: customerservice@akjournals.com

Amennyiben egy meghatározott cikk érdekl, akkor az alábbi linken keresztül tudja megrendelni:

www.akademiai.com

Magyar Pszichológiai Szemle

Főszerkesztő: Prof. Fülöp Márta

E-mail: fulop.marta@ttk.mta.hu

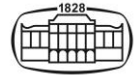
Szerkesztőségi titkár: Saád Judit

E-mail: pszichoszemle@gmail.com

Szerkesztőség: ELTE PPK Pszichológiai Intézet
1064 Budapest, Izabella u. 46.

Web: <http://www.akademiai.com/loi/0016>

Kéziratok benyújtása: <http://mpsze.edmgr.com/>

AKADÉMIAI KIADÓ

Az írások egyben megtekinthetők, letölthetők itt:

<https://akjournals.com/view/journals/0016/76/3-4/0016.76.issue-3-4.xml>

Üdvözlettel,

Prof. Fülöp Márta

Magyar Pszichológiai Szemle főszerkesztője

fulop.marta@ttk.mta.hu

Saád Judit

Szerkesztőségi titkár

pszichoszemle@gmail.com